

UCHWAŁA NR XIX/152/25
RADY POWIATU WE WŁOCŁAWKU

z dnia 30 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026-2035.

Na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r., poz. 913 i 1301) oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026-2035", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

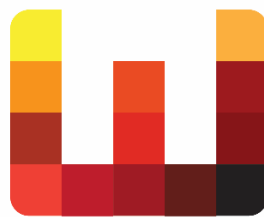
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przewodniczący Rady

Dawid Andrzej Dalmann

Załącznik
do uchwały Nr XIX/152/25
Rady Powiatu we Włocławku
z dnia 30 grudnia 2025 r.

POWIAT
WŁOCLAWSKI

**POWIATOWY
PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
na lata 2026 - 2035**

WŁOCLAWEK, 2025 rok

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Wprowadzenie i definicje.....	4
3. Charakterystyka powiatu włocławskiego	5
4. Problem niepełnosprawności na terenie powiatu włocławskiego	7
5. Cele operacyjne programu	14
6. Wskaźniki realizacji programu.....	14
7. Sposób realizacji programu	15
8. Główni realizatorzy programu i zakres ich działań.....	21
9. Harmonogramem realizacji programu	23
10. Źródła finansowania	26
11. Uzasadnienie programu.....	26

1. Wstęp

Zgodnie z art. 35 a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 913) zadaniem powiatu jest opracowanie i realizacja, zgodnego z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026-2035, zwany dalej „Programem”, wyznacza założenia polityki samorządu powiatu włocławskiego w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Przedstawiony Program, stanowi uporządkowany zbiór celów tworzących system wspierania niepełnosprawnych mieszkańców powiatu. Jest on wyznacznikiem kierunków działania i może stanowić podstawę do tworzenia bardziej szczegółowych projektów działań. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym oraz ważnym elementem polityki i pomocy społecznej realizowanej przez powiat. Są one skierowane na minimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz zaspakajanie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia społecznego, osobistego i zawodowego. Program będzie realizował następujące cele szczegółowe określone w „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Włocławskim na lata 2026-2035”:

1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania problemów osób niepełnosprawnych.
2. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.
3. Zwiększenie dostępu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.
4. Likwidacja barier architektonicznych, barier technicznych oraz barier w komunikowaniu się.
5. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.
6. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacja z samorządną reprezentacją środowiska.
8. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami pobytu w ŚDS lub WTZ, w tym utworzenie nowego ŚDS/WTZ.

2. Wprowadzenie i definicje

Program skierowany jest do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu włocławskiego. Szacuje się, że problem ten dotyczy bezpośrednio ponad 8 tysięcy mieszkańców naszego regionu, a pośrednio jeszcze kilku tysięcy członków ich rodzin.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne jako: „osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”. Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawężyła powyższą definicję określając niepełnosprawnych jako: „osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia ogranicza bądź uniemożliwia

wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie”.

Dla potrzeb Programu przyjmujemy obie podane definicje, stosując określenie z ustawy do realizacji zadań z niej wynikających.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów; może wynikać z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku. Dla lepszego określenia potrzeb osób niepełnosprawnych stosowana jest klasyfikacja rodzajów niepełnosprawności:

01-U - upośledzenie umysłowe

02-P - choroby psychiczne

03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O - choroby narządu wzroku

05-R - upośledzenie narządu ruchu

06-E - epilepsja

07-S - choroby układu oddechowego i krążenia

08-T - choroby układu pokarmowego

09-M - choroby układu moczowo-płciowego

10-N - choroby neurologiczne

11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

3. Charakterystyka powiatu włocławskiego

Powiat włocławski leży w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, na lewym brzegu rzeki Wisły. Wyjątek stanowi gmina Fabianki, która, jako jedyna, położona jest na prawym brzegu Wisły. Z granic powiatu ziemskiego włocławskiego wydzielony jest powiat grodzki - miasto Włocławek, na obszarze którego położona jest siedziba powiatu ziemskiego włocławskiego.

Ogólna powierzchnia powiatu wynosi 1.472 km², co stanowi 8,2 % powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego i zamieszkuje w nim 81.591 osób (4,1 % ludności województwa). Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 55 osób na km² (dla porównania w województwie 110 osób na km², a w kraju 119 osób na km²). Powiat włocławski obejmuje swym zasięgiem terytorialnym 13 gmin: Boniewo, Baruchowo, Brześć Kujawski, Chocień, Chodecz, Fabianki, Izbica Kujawska, Kowal-miasto, Kowal-gmina, Lubanie, Lubień Kujawski, Lubraniec, gmina Włocławek.

Tabela nr 1 Ludność powiatu włocławskiego w latach 2022-2024.

Płeć	2022 rok	2023 rok	2024 rok
kobiety	41.803	41.609	41.363
mężczyźni	41.037	40.755	40.513
ogółem	82.840	82.364	81.876

Źródło: dane GUS „Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2022 r., 2023 r. oraz 2024 r.”

Tabela nr 2 Ludność powiatu włocławskiego w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2022-2024.

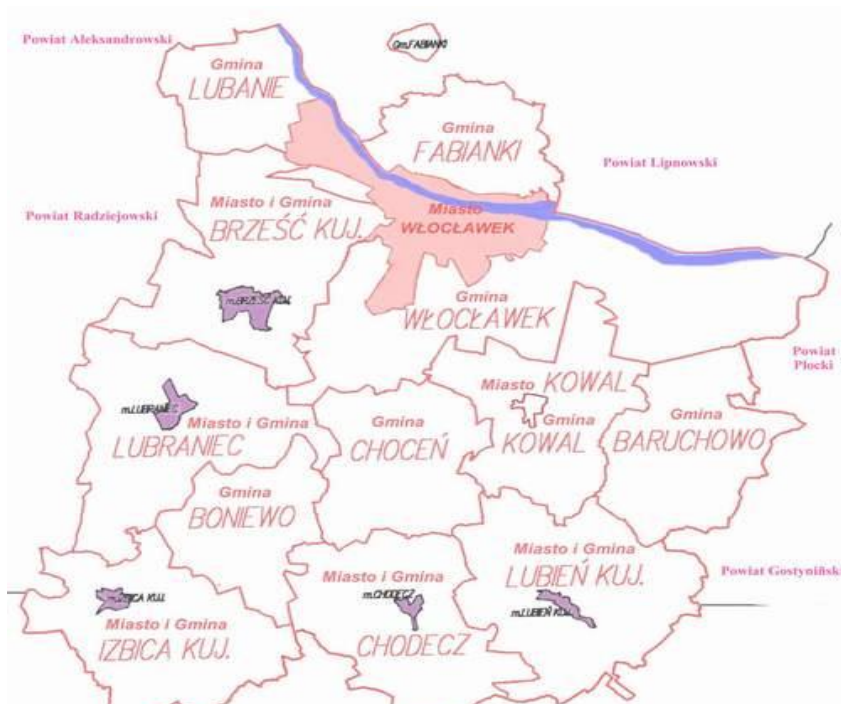
Rok	Ilość mieszkańców powiatu wg. wieku			Ludność powiatu ogółem
	Wiek Przedprodukcyjny	Wiek Produkcyjny	Wiek Poprodukcyjny	
2022	15.230	49.412	18.198	82.840
2023	14.959	48.828	18.577	82.364
2024	14.619	48.284	18.973	81.876

Źródło: dane GUS „Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2022 r., 2023 r. oraz 2024 r.”

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności powiatu na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie. Pierwsza z nich to spadająca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, a więc dzieci i młodzieży. Druga z kolei odnosi się do wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez osoby w wieku produkcyjnym, której liczba również spada. Powyższe tendencje będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak również seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie oferty edukacyjno-wychowawczej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej jak też rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

Prognozowane zmiany liczby ludności wskazują, że w 2035 r. w porównaniu ze stanem z końca 2011 r. mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego będzie mniej o 8,5%, tj. o 177,8 tys. osób. Analizy wskazują jednak na odmienne kształtowanie się prognoz demograficznych na różnych obszarach województwa. Nie można podać dokładnej prognozy ludności dla powiatu włocławskiego na rok 2035, ponieważ dostępne dane z Głównego Urzędu Statystycznego dotyczą prognozy ludności dla całej Polski, a nie poszczególnych powiatów. Prognozy krajowe wskazują jednak na ogólny trend spadkowy liczby ludności w Polsce, co może wpłynąć również na mniejsze jednostki administracyjne.

Powierzchnia powiatu włocławskiego

4. Problem niepełnosprawności na terenie powiatu włocławskiego

Niepełnosprawność jest zjawiskiem, które może prowadzić do wykluczenia społecznego, dlatego aktywne i skuteczne wspieranie osób niepełnosprawnych stanowi ogromne wyzwanie dla lokalnych samorządów. Niepełnosprawność jest problemem złożonym, który można rozpatrywać w aspekcie zawodowym, społecznym i zdrowotnym. Osoby niepełnosprawne mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Jest to więc grupa mieszkańców powiatu, wymagająca szczególnej pomocy w różnych sferach życia.

Wyróżniamy trzy stopnie niepełnosprawności: lekki, umiarkowany i znaczny. Każdy z tych stopni określa stan zdrowia z uwzględnieniem kryterium zawodowego.

Podstawowym wykładnikiem i narzędziem realizacji polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych jest wsparty odpowiednią infrastrukturą legislacyjno-instytucjonalną proces rehabilitacji leczniczej, psychologicznej, społecznej i zawodowej. Rehabilitacja ta obejmuje różne formy wsparcia wspomagające w/w osoby w wypełnianiu przypisanych im ról społecznych, takie jak: poradnictwo społeczne, prawne i psychologiczne oraz edukację i przygotowanie zawodowe, a także umożliwiające samodzielną lokomocję, komunikowanie się z otoczeniem i prowadzenie niezależnego, codziennego życia. Ostatnie dane dotyczące wskaźników niepełnosprawności w powiecie włocławskim, oparte na informacjach przekazanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności za 2024 r. wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie włocławskim wynosiła 8.511 osób, zgodnie z danymi zawartymi w tab. 3.

Tabela nr 3 Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie włocławskim. Stan na 31.12.2024 r.

Osoby niepełnosprawne w 2024 r.	Ogółem: 8.511
- w tym kobiety	4.079
-w tym mężczyźni	3.790
- w tym dzieci	642

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Osoby niepełnosprawne stanowiły zatem 10,43 % ogółu mieszkańców, który w 2024 r. wynosił 81.591 osób. Niepełnosprawność stanowiła podstawę do przyznania przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie włocławskim pomocy dla 1.220 rodzin.

Tabela nr 4 Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności w powiecie włocławskim. Stan na 31.12.2024 r.

L.p.	Miasto/Gmina	Niepełnosprawność Liczba rodzin objętych wsparciem
1	Gmina Boniewo	54
2	Gmina Baruchowo	81
3	Miasto-Gmina Brześć Kujawski	177
4	Gmina Chocień	120
5	Miasto-Gmina Chodecz	77
6	Gmina Fabianki	217
7	Miasto-Gmina Izbica Kujawska	71
8	Gmina Kowal	72
9	Miasto Kowal	68

10	Gmina Lubanie	49
11	Miasto-Gmina Lubień Kujawski	85
12	Miasto-Gmina Lubraniec	86
13	Gmina Włocławek	63
Razem		1220

Źródło: dane z MPiPS-03 udostępnione przez ops/cus

W powiecie włocławskim wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W zespole można uzyskać orzeczenie o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności wykorzystywane do celów pozarentowych, a także otrzymać legitymację potwierdzającą niepełnosprawność, uprawniającą do korzystania z ulg i przywilejów, oraz kartę parkingową.

Tabela Nr 5 Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności dla mieszkańców Powiatu Włocławskiego w 2024 roku

Liczba wydanych orzeczeń w 2024 r.	Ogółem: 1.559
- w tym kobiety	677
- w tym mężczyźni	632
- w tym dzieci	250

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

W powiecie funkcjonuje również powołana przez Starostę Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych we Włocławku.

Do zakresu działania Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych we Włocławku należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacja praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów oraz opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Domy pomocy społecznej

Jednostkami wspierającymi system pomocy społecznej w powiecie są także domy pomocy społecznej. Na terenie powiatu włocławskiego funkcjonuje 5 domów pomocy społecznej. Zadaniem domów pomocy społecznej jest świadczenie usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców domu. W domach pomocy społecznej według stanu na dzień 30.12.2024 r. były 343 miejsca, w których zamieszkiwało 341 mieszkańców. Szczegółowe dane w tabeli nr 6.

Tabela nr 6 Liczba mieszkańców domów pomocy społecznej w powiecie włocławskim. Stan na 31.12.2024 r.

Domu	Miejscowość	Liczba miejsc	Liczba mieszkańców
dla osób przewlekle somatycznie chorych	Kowal	100	100
dla osób przewlekle psychicznie chorych	Kurowo	60	59
da osób w podeszłym wieku	Rzezewo	34	34
dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie	Wilkowiczki	89	88
dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie	Izbica Kujawska*	60	60
Ogółem		343	341

*Dom prowadzony przez Zgromadzenie Zakonne Małe Dzieło Boskiej Opatrzności-Orioniści Prowincja Polska z siedzibą w Warszawie

Środowiskowy dom samopomocy

Środowiskowy dom samopomocy jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu. Zapewnia on specjalistyczne usługi opiekuńcze w ramach dziennego pobytu. Dom zapewnia opiekę osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.

Na terenie powiatu funkcjonują dwa Środowiskowe Domy Samopomocy: w Kowalu /o zasięgu powiatowym/ oraz w Czarnem, gm. Baruchowo /o zasięgu gminnym/.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku realizuje na rzecz osób z niepełnosprawnością w powiecie włocławskim różne formy wsparcia.

Największa grupa osób niepełnosprawnych korzysta z dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Nie wszyscy jednak zgłaszający się o ww. wsparcie pomoc tą otrzymują. Związane jest to z ograniczonymi środkami finansowymi PFRON.

a) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Sprzęt rehabilitacyjny jest to sprzęt niezbędny do rehabilitacji ruchowej lub innej, zaleconej przez lekarza w warunkach domowych, a który nie jest objęty ubezpieczeniem zdrowotnym. Przepisy prawa nie dookreślają na jaki sprzęt PCPR może udzielić dofinansowania. Niekiedy podstawą uznania przez PCPR danego sprzętu jako sprzęt rehabilitacyjny, którego zakup może być dofinansowany ze środków PFRON, jest opinia Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, wystawiana zarówno na prośbę osoby zainteresowanej jak i PCPR.

Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze są skatalogowane, a katalog jest załącznikiem do rozporządzenia ministra zdrowia. W rozporządzeniu zawarte są określone limity finansowania każdego przedmiotu w ramach ubezpieczenia, dlatego procentowe wskaźniki dofinansowań ze środków PFRON odnoszą się wprost do tych limitów. Jest to niezwykle istotne w kontekście sposobu wnioskowania o dofinansowanie. O ile bowiem o sprzęt rehabilitacyjny osoby niepełnosprawne wnioskuje podpierając się

zaświadczeniem lekarza prowadzącego, o tyle przy przedmiotach ortopedycznych i środkach pomocniczych podstawowym dokumentem jest zlecenie na zaopatrzenie w wyroby medyczne, potwierdzone przez NFZ.

Tabela nr 7 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

L.p.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	Rok 2024
1	Liczba osób, które złożyły wnioski	408
2	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	343
3	Wartość dofinansowania w zł	1.006.100,33 zł

Źródło: dane PCPR we Włocławku

b) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

Największą barierą w rozwoju i czynnym uczestnictwie w życiu społecznym osób niepełnosprawnych jest brak możliwości opuszczenia miejsca zamieszkania. Dotyczy to zwłaszcza osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Brak podjazdów do wózka, występujące bariery architektoniczne w środowisku rodzinnym uniemożliwiają często aktywne włączenie się w życie zawodowe jak i życie społeczności lokalnej.

Bariery architektoniczne - to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym.

Zainteresowanie likwidacją barier architektonicznych wzrasta w każdym roku realizacji zadania, ale z uwagi na ograniczone środki finansowe pierwszeństwo w uzyskaniu dofinansowania mają osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności poruszające się na wózkach inwalidzkich.

Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji.

Bariery techniczne to takie bariery, które utrudniają lub uniemożliwiają osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie społeczne. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie tej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej funkcjonowanie w życiu codziennym.

Pomimo intensyfikacji działań podejmowanych przez organy administracji publicznej w zakresie poprawy dostępności przestrzeni publicznej, usług i infrastruktury, osoby niepełnosprawne – w szczególności osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich, niewidome oraz osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi – nadal napotykać liczne bariery utrudniające im funkcjonowanie w życiu codziennym.

Osoba z niepełnosprawnością ruchową, nawet w sytuacji, gdy zdoła samodzielnie opuścić miejsce zamieszkania, bardzo często pozostaje w praktyce pozbawiona możliwości dalszego przemieszczania się. W przestrzeni miejskiej nadal powszechnie występują niedostosowania uniemożliwiające samodzielne poruszanie się, takie jak zbyt wysokie krawężniki przy przejściach dla pieszych, niedostatek podjazdów oraz brak odpowiednio dostosowanych i dostępnych dla wszystkich środków transportu publicznego.

Ponadto, liczne obiekty użyteczności publicznej i komercyjnej, z których przeciętny obywatel może korzystać bez przeszkód, w dalszym ciągu posiadają bariery architektoniczne oraz organizacyjne, uniemożliwiające lub znacząco utrudniające korzystanie z nich

przez osoby niepełnosprawne. Dotyczy to zarówno budynków administracji publicznej, placówek ochrony zdrowia, jak i punktów usługowych, edukacyjnych oraz kulturalnych. W konsekwencji, mimo postępu i rozwoju inicjatyw mających na celu zwiększenie dostępności, poziom realnej samodzielności oraz uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i publicznym nadal pozostaje niewystarczający.

Tabela nr 8 Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

L.p.	Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	Rok 2024
1	Liczba osób, które złożyły wnioski	75
2	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	55
3	Wartość dofinansowania w zł	385.369 zł

Źródło: dane PCPR we Włocławku

c) dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Wśród osób niepełnosprawnych od lat dużym zainteresowaniem cieszy się dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym, ale z uwagi na znacznie niższe środki przekazywane przez PFRON w ciągu ostatnich lat nie wszystkie osoby mogły z niej skorzystać.

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań.

Tabela nr 9 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

L.p.	Turnusy rehabilitacyjne	Rok 2024
1	Liczba osób, które złożyły wnioski	142
2	Liczba osób, które uzyskały pomoc	72
3	Wartość dofinansowania w zł	196.405 zł

Źródło: dane PCPR we Włocławku

d) dofinansowanie sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych – polega na dofinansowaniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowanych przez organizacje pozarządowe. Przedsięwzięcia te mają na celu rehabilitację społeczną, integrację oraz aktywizację osób niepełnosprawnych. Wszystkie organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych mają określone statutem działania, a ich członkowie korzystają z określonych praw i obowiązków.

Większość organizacji pozarządowych adresuje swoją pomoc do członków stowarzyszenia. Rodzaj oferowanego wsparcia to między innymi: wycieczki, spotkania integracyjne, pogadanki edukacyjne, obchody świąt i rocznic itp.

Włączanie i wspieranie organizacji pozarządowych do działań na rzecz osób niepełnosprawnych pozwala na rozszerzenie rozmaitych form aktywności, a także spowoduje, że obecność osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej staje się czymś naturalnym.

Tabela nr 10 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

L.p.	Dofinansowanie sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych	Rok 2024
1	Liczba dofinansowanych wniosków	4
2	Liczba niepełnosprawnych uczestników	72
3	Wartość dofinansowania ogółem w zł	19.000 zł

Źródło: dane PCPR we Włocławku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku pozyskuje także środki pozabudżetowe na realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych - programy realizowane na rzecz osób niepełnosprawnych ze środków pozabudżetowych

a) „Aktywny Samorząd”

W 2024 r. powiat włocławski za pośrednictwem tut. Centrum realizował program „Aktywny Samorząd”, finansowany ze środków PFRON, którego głównym celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Łączna kwota środków przyznanych przez PFRON na realizację programu wyniosła 371.845,07 zł.

Niepełnosprawni mieszkańcy powiatu włocławskiego legitymujący się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności w ramach programu mogli składać wnioski w dwóch modułach, na następujące zadania:

Moduł I obejmował dofinansowanie w następujących obszarach:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej

Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania samochodu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,

Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy adresowana do osób ze znacznym bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z dysfunkcją narządu ruchu,

Zadanie 3 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego,

Zadanie 4 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania samochodu, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu.

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym

Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych,

Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

Zadanie 3 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku,

Zadanie 4 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku

życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy,

Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Obszar C likwidacja barier w poruszaniu się

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym,

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,

Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne (co najmniej na III poziomie jakości), adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,

Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania.

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką) adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, którzy są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka.

W minionym roku program został poszerzony o obszar E – pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej, adresowany do osób ze stopniem niepełnosprawności lub z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia), które korzystają z koncentratora tlenu lub respiratora w ramach świadczenia udzielanego przez ośrodek domowego leczenia tlenem lub ośrodek wentylacji domowej, tj. pod opieką zespołu długoterminowej opieki domowej dla pacjentów wentylowanych mechanicznie lub pod opieką poradni/ośrodka/zespołu domowego leczenia tlenem.

Moduł II obejmował pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowany do osób ze znacznym, umiarkowanym lub lekkim stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w szkole wyższej, policealnej lub kolegium, a także do osób mających przewód doktorski otwarty poza studiami doktoranckimi.

W 2024 roku do Centrum wpłynęło łącznie 69 wniosków, z czego zrealizowanych zostało 50. Umowy zostały zawarte na łączną kwotę 203.134,20 zł (moduł I: 89.592,40 zł, moduł II: 113.541,80 zł).

Wszystkie wnioski są obsługiwane oraz zarejestrowane za pośrednictwem Systemu Obsługi Wsparcia (SOW). Rozliczenie programu następuje do 15 kwietnia 2025 roku.

b) Program wyrównywania różnic między regionami

W ramach programu wyrównywania różnic między regionami III zawarta została jedna umowa pomiędzy Powiatem Włocławskim a Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych nr WRR/000474/02/D z dnia 10.07.2024 r., w ramach obszaru D - likwidacja barier transportowych na kwotę 144.000 zł.

Pozyskane środki zostały przeznaczone na zakup samochodu 9-cio osobowego, przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym osób poruszających się na wózkach inwalidzkich na rzecz: Gminy Izbica Kujawskiej.

c) Programy: „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!”- Dostępne mieszkanie oraz „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!”- Mieszkanie dla absolwenta

W 2024 r. powiat włocławski za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku realizował programy „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!”- Dostępne mieszkanie oraz „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!”- Mieszkanie dla absolwenta finansowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Celem programu „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!” - Dostępne Mieszkanie jest wsparcie niezależności oraz ułatwianie podejmowania aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych. Natomiast celem programu „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!” - Mieszkanie dla absolwenta jest udzielenie dofinansowania do wynajmu mieszkania lub domu (spełniającego indywidualne kryteria dostępności niepełnosprawnych absolwentów) na okres poszukiwania pracy i rozpoczęcia zatrudnienia, przez okres do 36 miesięcy. W minionym roku nikt nie skorzystał z powyższych programów.

5. Cele operacyjne programu

Celem programu jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu włocławskiego poprzez wyrównywanie szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym obywatelom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania problemów osób niepełnosprawnych.
2. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.
3. Zwiększenie dostępu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.
4. Likwidacja barier architektonicznych, barier technicznych oraz barier w komunikowaniu się.
5. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.
6. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacja z samorządną reprezentacją środowiska.
8. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pobytu w ŚDS lub WTZ, w tym utworzenie nowego ŚDS/WTZ.

6. Wskaźniki realizacji programu

- liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono dofinansowania oraz kwota dofinansowania,
- liczba osób skierowanych do ŚDS,
- liczba realizowanych programów na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych,
- liczba imprez integracyjnych,
- liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- liczba osób, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym,

- liczba osób, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się,
- liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki.

7. Sposób realizacji programu

Wstępem do realizacji Programu będzie zdiagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu włocławskiego z uwzględnieniem; przedziału wiekowego i stopnia niepełnosprawności, doświadczanych barier, przynależności do organizacji pozarządowych.

Program będzie realizowany poprzez wykonanie poszczególnych zadań, które są ściśle nakierowane na osiągnięcie poszczególnych celów operacyjnych programu.

7.1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania oraz rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.

Możliwości tkwiące w osobach niepełnosprawnych są ograniczane przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie, a poczucie zagrożenia bytu jest silniejsze niż w przeciętnych rodzinach. Wynika to nie tylko z generalnie niższego statusu materialnego, z występujących ograniczeń i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale także ze społecznego niezrozumienia ich potrzeb, a wręcz marginalizacji.

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji własnych celów. Postrzegana jest jako stan niepożądany, niekorzystny fakt społeczny, często nieświadomie wywołujący niepokój, budzący obawę, że i nas może spotkać podobny los.

Brak kontaktów powoduje, że w ocenach kierujemy się silnie zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami, na podstawie, których przeciętny Polak postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych sukcesów życiowych i zawodowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Takie postrzeganie sytuuje te osoby w roli klientów różnych instytucji pomocowych i powoduje ich marginalizację.

Ograniczenia sprawności kojarzone są jako odchylenia od normy, a kontakt z osobami niepełnosprawnymi budzi poczucie bezradności i zakłopotania. Społeczne oczekiwanie idzie w kierunku dokonywania zmian w samej osobie niepełnosprawnej poprzez leczenie, rehabilitację, przystosowanie.

Tymczasem problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale także, a może przede wszystkim, w osobach sprawnych.

Istotna jest, zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych, gdyż właściwe otoczenie społeczne stymulując wpływa na rozwiązywanie ich problemów.

Zadania do realizacji:

- działania informacyjno-edukacyjne w mediach przybliżające problemy osób niepełnosprawnych i organizacji pozarządowych działających na ich rzecz;
- zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez powiat włocławski - informacja + promocja imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych;
- informowanie osób niepełnosprawnych i organizacji pozarządowych o przysługujących ulgach, uprawnieniach.

7.2. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym

Celem zadania jest tworzenie warunków sprzyjających pełnemu i równoprawnemu uczestnictwu osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, zgodnie z obowiązującymi standardami dostępności wynikającymi z przepisów prawa krajowego oraz zasad Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami. Działania obejmować będą likwidację barier ograniczających dostęp do usług, informacji, środowiska fizycznego, kultury, edukacji, ochrony zdrowia oraz aktywności obywatelskiej.

Zadania do realizacji:

- inicjowanie i koordynowanie działań na rzecz dostępności usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami;
- współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy dostępności zgodnie z obowiązującymi standardami;
- prowadzenie poradnictwa i udzielanie informacji o dostępnych formach wsparcia, w tym o likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się;
- monitorowanie i diagnozowanie potrzeb w obszarze dostępności w powiecie oraz rekomendowanie rozwiązań usprawniających dostęp do dóbr i usług;
- upowszechnianie dobrych praktyk i standardów dostępności oraz podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych.

7.3. Zwiększenie dostępu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny

Wstępna diagnoza realizacji celu strategicznego projektu na terenie powiatu włocławskiego wskazuje, że w dalszym ciągu jest on realizowany fragmentarycznie przez różne podmioty od służby zdrowia, pomocy społecznej po organizacje pozarządowe. Brak jest przepływu informacji pomiędzy tym podmiotami, a w szczególności brakuje kontroli i oceny przebiegu rehabilitacji danej osoby niepełnosprawnej.

Celem zadania jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości uzyskania niezbędnych przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego, służących poprawie funkcjonowania w życiu codziennym, zwiększeniu samodzielności oraz wspieraniu procesu rehabilitacji. Zadanie realizowane jest zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz aktami wykonawczymi.

Zadania do realizacji:

- wspieranie leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin szerokim poradnictwem i wsparciem pracowników socjalnych;
- działania zmierzające do pełnego i adekwatnego w stosunku do rodzaju i stopnia niepełnosprawności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, poprzez m.in. szeroką informację udzielaną osobom niepełnosprawnym przez pracowników PCPR.

7.4. Likwidacja barier architektonicznych, barier technicznych oraz barier w komunikowaniu się

Barier architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, w komunikowaniu się i techniczne są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi.

Zadania do realizacji:

- systematyczne dostosowanie pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych do potrzeb wynikających z ograniczonej sprawności - likwidacja barier architektonicznych,
- wspieranie osób z trudnościami w porozumiewaniu się i odbiorze informacji, zgodnie z zasadami dostępności komunikacyjnej;
- umożliwienie lub ułatwienie codziennego funkcjonowania osób niepełnosprawnych, poprzez zakup sprzętu i urządzeń wspomagających samodzielność.

7.5. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki

Realizacja tego celu przebiegać będzie w dwóch ząbających się płaszczyznach. Pierwsza z nich to prowadzenie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez działalność kulturalną, sportową, rekreację i turystykę. Druga to pełnoprawny udział osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce.

7.5.1. Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, czyli również w kulturze, sporcie i rekreacji. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej
- zajęciach klubowych;
- turnusach rehabilitacyjnych;
- integracyjnych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.

Wymienione formy zawierają w sobie działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyczną, choć nie zawsze jest to działalność podstawowa. I tak warsztaty terapii zajęciowej czy kluby, które realizują również zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej mają na celu ogólny rozwój i poprawę sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia przez zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej. Natomiast turnusy rehabilitacyjne są formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mająca na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie jest to działalność prowadzona głównie, a właściwie wyłącznie w środowisku samych osób niepełnosprawnych. Uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w tych formach aktywności ma pozwolić jej na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Powrót dotyczy tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym. Natomiast wejście dotyczy tych osób, które najczęściej stały się niepełnosprawne przed ukończeniem 16 roku życia.

Omówione powyżej działania realizowane są w powiecie włocławskim jak i w całym kraju głównie w oparciu o środki PFRON poprzez organizacje pozarządowe, zakłady pracy chronionej oraz w mniejszym stopniu przez takie instytucje jak specjalne placówki oświatowe i opiekuńcze.

Rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następnych latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach.

Zadania do realizacji:

- utworzenie WTZ poprzez pozyskanie dodatkowych środków PFRON na to zadanie;
- zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych mających ograniczenia w komunikacji społecznej w turnusach rehabilitacyjnych;

- promowanie i wspieranie działań zmierzających do tworzenia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

7.5.2. Udział osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce

Celem zadania jest stworzenie warunków sprzyjających aktywnemu uczestnictwu osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, sportowym, rekreacji i turystyce na terenie powiatu, z poszanowaniem zasad dostępności, równego traktowania i niedyskryminacji.

Działania realizowane będą poprzez zapewnienie dostępności do oferty kulturalnej, sportowej i turystycznej, w tym likwidowanie barier utrudniających udział, wspieranie inicjatyw integracyjnych oraz promowanie aktywnych form spędzania czasu.

Zadania do realizacji:

- wspieranie projektów i inicjatyw służących integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez udział w wydarzeniach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych;
- współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami kultury, placówkami oświaty, organizacjami pozarządowymi i klubami sportowymi w zakresie dostosowania oferty oraz organizacji wydarzeń dostępnych dla osób niepełnosprawnych;
- udzielanie dofinansowań do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w zajęciach sportowych, wydarzeniach kulturalnych, turnusach rehabilitacyjnych, wyjazdach integracyjnych – zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- promowanie i upowszechnianie dobrych praktyk oraz działań na rzecz dostępności przestrzeni publicznej, infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej dla osób niepełnosprawnych.

7.6. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji kompleksowej i polega na ułatwieniu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia, a w konsekwencji awansu zawodowego poprzez udzielenie osobie niepełnosprawnej takich usług jak:

- ocena zdolności do pracy w oparciu o odpowiednie badania lekarskie i psychologiczne,
- poradnictwo zawodowe,
- przygotowanie zawodowe,
- dobór i wyposażenie odpowiedniego miejsca pracy, a w konsekwencji zatrudnienie,
- wspomaganie pozostawania w zatrudnieniu oraz dobór odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego umożliwiającego bądź ułatwiającego wykonywanie pracy.

W konsekwencji prowadzi ona do integracji lub reintegracji społecznej. Rehabilitacja zawodowa powinna dotyczyć zarówno młodzieży uczącej się, zwłaszcza w szkołach zawodowych na różnych poziomach kształcenia, jak też osób w okresie aktywności zawodowej pozostających bez pracy lub funkcjonujących już w określonych środowiskach zawodowych. Należy tutaj postawić za cel przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobom niepełnosprawnym zatrudnienia zgodnego z ich możliwościami psychofizycznymi i posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitację zawodową powinno realizować się w kilku etapach:

Etap I - poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zawodowej zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej oraz pomocy w podjęciu decyzji zawodowej. Służy to podjęciu konkretnej decyzji dotyczącej wyboru zawodu oraz wyborowi drogi prowadzącej do kariery zawodowej. Zasadnym jest rozpoczęcie tego procesu najpóźniej w ostatniej klasie gimnazjum. Uczniowie bowiem, poza otrzymaniem kompleksowej informacji o możliwościach dalszego kształcenia (w tym także placówkach edukacji specjalnej i placówkach realizujących programy

kształcenia integracyjnego) powinni posiadać możliwość korzystania z usług doradczych w zakresie wyboru zawodu zgodnie z posiadanymi predyspozycjami i zainteresowaniami, jednakże zawsze zgodnie z możliwościami psychofizycznymi oraz wymogami rynku pracy.

Poradnictwo zawodowe to również działania realizowane na rzecz osób, które zakończyły systematyczne kształcenie zawodowe i pozostają w zatrudnieniu bądź okresowo nie mają pracy. Usługi doradcze dla tych osób są świadczone przez doradców zawodowych, głównie zatrudnionych w powiatowych urzędach pracy. Bardzo istotnym jest umożliwienie tymże doradcom permanentnego podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa świadczonego na rzecz klientów niepełnosprawnych. Jednocześnie osoby niepełnosprawne muszą mieć zapewnione warunki lokalowe (w tym zniwelowane bariery architektoniczne) odpowiadające realizacji zasad poufności i dostępności do usług doradczych.

Bardzo ważnym elementem efektywnego prowadzenia poradnictwa zawodowego jest stworzenie i utrzymanie takiej współpracy pomiędzy doradcą a lekarzem, która będzie pozwalała na wzajemną współpracę w zakresie konsultacji lekarskich i psychologicznych prowadzących do medycznej i psychologicznej oceny możliwości podjęcia pracy w określonych zawodach.

Etap II - doskonalenie i przekwalifikowanie zawodowe, które dotyczy osób dorosłych. Można rozpatrywać etap ten w dwóch płaszczyznach działań:

- **szkolenia zawodowe**, których celem jest przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy poprzez nabycie odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Istotny jest tutaj fakt zdobycia zarówno wiedzy teoretycznej jak też nabycie konkretnych umiejętności zawodowych. Prawidłowo prowadzona rehabilitacja zawodowa w okresie szkolenia powinna zapewnić jednocześnie nabycie i utrwalenie mechanizmów dotyczących skutecznych zachowań pożądaných w środowisku pracy. Szkolenia odnosić się muszą także do możliwości awansu zawodowego osób niepełnosprawnych. Należy zatem pamiętać o możliwościach wynikających z zapisów ustawy dotyczących zapewnienia zwrotu kosztów poniesionych na szkolenia osób niepełnosprawnych przez pracodawców. Kierunek i zakres treściowy szkolenia powinien być poprzedzany konsultacją z doradcą zawodowym.
- **renty szkoleniowe** dla osób szczególnie narażonych na choroby zawodowe i wypadki przy pracy, pobierających przez dłuższy okres świadczenia z tytułu czasowej niezdolności do pracy. Przy ścisłym udziale ZUS tę grupę osób należy kierować na szkolenia w zawodach konkurencyjnych dla otwartego rynku pracy, oczywiście z uwzględnieniem możliwości szkolenia osoby niepełnosprawnej ze względu na jej dotychczasowe doświadczenie zawodowe i posiadany poziom wykształcenia.

Etap III - zatrudnienie lub podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych należy traktować jako jeden z najistotniejszych etapów rehabilitacji zawodowej. Dobór miejsca zatrudnienia koniecznie musi być dostosowany do stopnia uszkodzenia organizmu oraz przygotowania osoby niepełnosprawnej do pracy. Zatrudnienie może być realizowane zarówno w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku pracy jak też w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej. W krajach Unii Europejskiej istnieje tendencja do zatrudniania osób niepełnosprawnych w zwykłych zakładach pracy, zgodnie z zasadą zawodowej integracji oraz w zakładach aktywności zawodowej.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy, niepozostająca w zatrudnieniu, może ubiegać się także o środki z PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Daje to możliwość pracy na własny rachunek.

Etap IV - wspieranie pozostawania w zatrudnieniu. Proces ten dotyczy szczególnie początkowego okresu zatrudnienia mającego na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej procesu adaptacji zawodowej oraz przystosowanie się do wykonywania zadań zawodowych

i funkcjonowania w nowym środowisku pracy, zarówno w jego sensie fizycznym jak i społecznym.

Rynek pracy dla osób niepełnosprawnych

Pomimo ciągle rosnącej świadomości społecznej dotyczącej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych nadal obserwuje się niejednokrotnie utrudnione wejście na rynek pracy zwłaszcza osób z upośledzeniem umysłowym i zaburzeniami psychicznymi. Rynek pracy dla osób niepełnosprawnych jest ciągle jeszcze kojarzony z miejscami pracy w zakładach pracy chronionej. Szalenie istotne zatem, staje się przedsięwzięcie działań na rzecz wzrostu świadomości pracodawców z otwartego rynku pracy na temat rodzajów niepełnosprawności i rzeczywistych ograniczeń zawodowych z nich wypływających. Zawsze jednak pewna grupa osób niepełnosprawnych będzie najlepiej funkcjonowała w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej ze względu na rodzaj schorzeń warunkujących niepełnosprawność.

Osoby niepełnosprawne, w zależności od stopnia uszkodzenia organizmu i przygotowania do pracy, powinny być zatrudniane w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku, w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej.

Zadania do realizacji:

- poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych;
- opracowanie i rozpowszechnienie ulotek oraz broszur informacyjnych dla pracodawców mogących zatrudniać osoby niepełnosprawnych;
- organizacja szkoleń zawodowych i przekwalifikujących;
- objęcie szerokiej grupy osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP formą warsztatową z zakresu nauki umiejętności poszukiwania pracy i otrzymywania zatrudnienia;
- włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych;
- promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych;
- regulowanie zobowiązań dotyczących kosztów rehabilitacji zawodowej z umów zawartych z pracodawcami;
- udzielanie osobom niepełnosprawnym dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- programy aktywizacyjne i integracyjne dla osób niepełnosprawnych.

7.7. Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska

Realizacja tego celu operacyjnego będzie wykonaniem Uchwały Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 roku Karty Praw Osób Niepełnosprawnych, która gwarantuje osobom niepełnosprawnym prawo do posiadania samorządnej reprezentacji środowiska oraz konsultowanie z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych. Będzie również realizacją art. 35a, ust. 1, pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który wymienia jako jedno z zadań powiatu: „współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób”.

Obecnie na terenie powiatu włocławskiego na rzecz osób niepełnosprawnych działa 10 organizacji pozarządowych, które zrzeszają osoby niepełnosprawne lub członków ich rodzin. Najczęściej obejmują jeden rodzaj niepełnosprawności, często zrzeszają osoby w ramach jednej grupy chorób. Część prowadzi działalność cykliczną, część działalność stałą. Różnicuje je również liczebność członków. W środowisku można podać jedynie nieliczne przykłady realizacji wspólnych przedsięwzięć, czy stałej współpracy. Brak jest również znajomości, a co

za tym idzie, zrozumienia potrzeb innych rodzajów niepełnosprawności poza obejmowanym przez daną organizację.

W powiecie funkcjonuje również powołana przez Starostę Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych we Włocławku. Do zakresu działania Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych we Włocławku należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacja praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów oraz opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Zadania do realizacji:

- wspieranie działań integrujących środowisko osób niepełnosprawnych,
- bieżące informowanie osób niepełnosprawnych o działaniach do nich kierowanych,
- wspieranie inicjatyw dotyczących osób niepełnosprawnych wnoszonych przez reprezentację środowiska,
- promocja pracy społecznej osób działających w organizacjach pozarządowych.

7.8. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pobytu w ŚDS lub WTZ, w tym utworzenie nowego ŚDS/WTZ

Celem działania jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do usług dziennego wsparcia, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz aktywizacji, realizowanych zgodnie z obowiązującymi standardami funkcjonowania ŚDS i WTZ, określonymi w przepisach prawa. Zadanie obejmuje umożliwienie korzystania z oferty istniejących placówek oraz rozwój infrastruktury wsparcia, w tym utworzenie nowego ŚDS/WTZ dostosowanego do lokalnych potrzeb.

Zadania do realizacji:

- diagnozowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie korzystania z usług ŚDS i WTZ;
- kierowanie osób do ŚDS oraz współpraca z podmiotami prowadzącymi WTZ w zakresie naboru uczestników;
- monitorowanie jakości realizowanych usług i przestrzegania obowiązujących standardów;
- inicjowanie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc wsparcia, w szczególności utworzenia nowego ŚDS/WTZ;
- współpraca z gminami, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia dostępności usług.

8. Główni realizatorzy programu i zakres ich działań

8.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku:

1) opracowywanie i realizacja (zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych) powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;

2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów;

3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;

4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;

- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- 7) dofinansowanie:
  - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
  - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
  - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
  - f) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika,
  - g) zmiany samodzielnego lokalu mieszkalnego, dotychczas zajmowanego przez osobę niepełnosprawną, w sytuacji braku możliwości zastosowania w tym lokalu lub w budynku racjonalnych usprawnień, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności lub jeżeli ich zastosowanie byłoby nieracjonalne ekonomicznie,
- 8) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- 9) przyznawanie środków na:
  - a) podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej na jednego członka założyciela spółdzielni oraz na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu,
  - b) utworzenie stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
  - c) finansowanie kosztów płacy osoby niepełnosprawnej;
- 10) zwrot:
  - a) dodatkowych kosztów dla osoby zatrudniającej osobę niepełnosprawną,
  - b) kosztów zatrudnienia lub szkolenia pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym,
  - c) kosztów wyposażenia stanowiska pracy;
- 11) zlecenie zadań fundacjom lub organizacjom pozarządowym;
- 12) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
- 13) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
- 14) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
- 15) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

8.2. Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku:

- 1) finansowanie z Funduszu wydatków na formy pomocy określone w ustawie o rynku pracy, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
- 2) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
- 3) podejmowanie działań zmniejszających skutki niepełnosprawności;
- 4) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
- 5) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób.

8.3. Organizacje pozarządowe

Obecnie na terenie powiatu włocławskiego na rzecz osób niepełnosprawnych działa 10 organizacji pozarządowych, tj.:

- 1) Stowarzyszenie Rodzin Niepełnosprawnych oraz Rodzin Patologicznych w Fabiankach,
- 2) Stowarzyszenie „Wspierajmy Niepełnosprawnych” w Szpetalu Górnym,
- 3) Stowarzyszenie Osób i Rodzin Osób Niepełnosprawnych oraz Rodzin Patologicznych w Boniewie,
- 4) Stowarzyszenie Osób i Rodzin Osób Niepełnosprawnych oraz Rodzin Patologicznych „Życzliwe serce” w Izbicy Kujawskiej,
- 5) Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Dzieci z Rodzin Patologicznych w Brześciu Kujawskim,
- 6) Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Osobom Niepełnosprawnym „Dla Ciebie” w Brześciu Kujawskim,
- 7) Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Niepełnosprawnością i ich Rodzinom „Promyk Nadziei” w Lubrańcu,
- 8) Stowarzyszenie „Otwartych Serc” w Lubrańcu,
- 9) Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski - Koło Powiatowe we Włocławku,
- 10) Polski Związek Żeglarzy z Niepełnosprawnością w Gagowach Nowych.

Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych spełniają szereg ról, w tym:

- określają potrzeby i priorytety dotyczące życia osób niepełnosprawnych;
- przyczyniają się do podnoszenia świadomości społeczeństwa i propagowania zmian;
- stwarzają możliwości rozwijania umiejętności w różnych dziedzinach oraz zapewnienia swoim członkom wzajemnego wsparcia i wymianę informacji;
- reprezentują środowiska osób niepełnosprawnych;
- prowadzą działania w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i leczniczej na rzecz swoich członków.

9. Harmonogramem realizacji programu

Cele operacyjne	Planowane zadania	Charakter zadania	Realizator zadania
Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • działania informacyjno-edukacyjne w mediach przybliżające problemy osób niepełnosprawnych i organizacji pozarządowych działających na ich rzecz; • zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez powiat włocławski - informacja + promocja imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych; • informowanie osób niepełnosprawnych i organizacji pozarządowych o przysługujących ulgach, uprawnieniach.	ciągły	PCPR/ PUP

<p>Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie i koordynowanie działań na rzecz dostępności usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych; • współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy dostępności zgodnie z obowiązującymi standardami; • prowadzenie poradnictwa i udzielanie informacji o dostępnych formach wsparcia, w tym o likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się; • monitorowanie i diagnozowanie potrzeb w obszarze dostępności w powiecie oraz rekomendowanie rozwiązań usprawniających dostęp do dóbr i usług; • upowszechnianie dobrych praktyk i standardów dostępności oraz podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych. 	<p>ciągły</p>	<p>PCPR</p>
<p>Zwiększenie dostępu do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin szerokim poradnictwem i wsparciem pracowników socjalnych; • działania zmierzające do pełnego i adekwatnego w stosunku do rodzaju i stopnia niepełnosprawności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, poprzez m.in. szeroką informację udzielaną osobom niepełnosprawnym przez pracowników PCPR. 	<p>ciągły</p>	<p>PCPR</p>
<p>Likwidacja barier architektonicznych, barier technicznych oraz barier w komunikowaniu się</p>	<ul style="list-style-type: none"> • systematyczne dostosowanie pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych do potrzeb wynikających z ograniczonej sprawności - likwidacja barier architektonicznych, • wspieranie osób z trudnościami w porozumiewaniu się i odbiorze informacji, zgodnie z zasadami dostępności komunikacyjnej; • umożliwienie lub ułatwienie codziennego funkcjonowania osób 	<p>ciągły</p>	<p>PCPR</p>

	niepełnosprawnych, poprzez zakup sprzętu i urządzeń wspomagających samodzielność.		
Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie WTZ poprzez pozyskanie dodatkowych środków PFRON na to zadanie; • utworzenie ŚDS poprzez pozyskanie dodatkowych środków zewnętrznych 	jednorazowy	PCPR
	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych mających ograniczenia w komunikacji społecznej w turnusach rehabilitacyjnych; • promowanie i wspieranie działań zmierzających do tworzenia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. 	ciągły	PCPR
Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych; • opracowanie i rozpowszechnienie ulotek oraz broszur informacyjnych dla pracodawców mogących zatrudniać osoby niepełnosprawnych; • organizacja szkoleń zawodowych i przekwalifikujących; • objęcie szerokiej grupy osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP formą warsztatową z zakresu nauki umiejętności poszukiwania pracy i otrzymywania zatrudnienia; • włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych; • promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych; • regulowanie zobowiązań dotyczących kosztów rehabilitacji zawodowej z umów zawartych z pracodawcami; • udzielanie osobom niepełnosprawnym dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej; • programy aktywizacyjne i integracyjne dla osób niepełnosprawnych. 	ciągły	PUP/ PCPR
Zapewnienie konsultacji	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie działań integrujących środowisko osób niepełnosprawnych; 	ciągły	PCPR/

społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • bieżące informowanie osób niepełnosprawnych o działaniach do nich kierowanych; • wspieranie inicjatyw dotyczących osób niepełnosprawnych wnoszonych przez reprezentację środowiska; • promocja pracy społecznej osób działających w organizacjach pozarządowych. 		PUP
Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pobytu w ŚDS lub WTZ, w tym utworzenie nowego ŚDS/WTZ	<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie korzystania z usług ŚDS i WTZ; • kierowanie osób do ŚDS oraz współpraca z podmiotami prowadzącymi WTZ w zakresie naboru uczestników; • monitorowanie jakości realizowanych usług i przestrzegania obowiązujących standardów; • inicjowanie działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc wsparcia, w szczególności utworzenia nowego ŚDS/WTZ; • współpraca z gminami, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie zapewnienia dostępności usług. 	ciągły	PCPR

10. Źródła finansowania

Zawarte w Powiatowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026 - 2035 cele i działania wymagają odpowiedniego finansowania. Źródła, dzięki którym zaplanowane działania możliwe są do realizacji można podzielić na następujące grupy:

1. Środki własne powiatu.
2. Dotacje z budżetu państwa.
3. Fundusz celowe (PFRON, FP).
4. Środki zewnętrzne, w tym z Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację zadań przewidzianych w Programie nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

11. Uzasadnienie programu

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026-2035 jest kolejnym ważnym dokumentem strategicznym, wskazującym na działania mające na celu poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie powiatu włocławskiego.

Program powstał w oparciu o analizę potrzeb osób niepełnosprawnych z naszego regionu oraz Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Włocławskim na lata 2026-2035. Oprócz krótkiej charakterystyki potrzeb tej kategorii

społecznej przedstawia kierunki działań, mające na celu likwidację ograniczeń, z jakimi spotykają się na co dzień osoby niepełnosprawne.

Program ma charakter otwarty. Przewiduje uwzględnianie różnorodnych potrzeb i możliwości ich zaspokajania, tak by elastycznie reagować na zmieniającą się rzeczywistość oraz zwiększać efektywność realizowanych zadań.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r., poz. 913 i 1301) do zadań własnych powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Załącznik do niniejszej uchwały stanowi opracowanie Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2026-2035. Podstawą do podjęcia działań związanych z tworzeniem Programu były następujące przesłanki:

- zakończenie okresu obowiązywania dotychczasowego Programu przyjętego na lata 2016-2025,
- zaktualizowanie diagnozy problemu niepełnosprawności na terenie powiatu wrocławskiego,
- ustalenie harmonogramu realizacji Programu z uwzględnieniem celów operacyjnych, planowanych zadań, charakteru zadań oraz ich realizatora. Założenia Programu są zgodne z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2035.

Wnosi się zatem o podjęcie stosownej uchwały.